గొంగళిపురుగుల కథ

౧

ఆసంపన్నగృహం ఒక సుఖమయ రాజ్యం. ఒక్క స్విచ్ నొక్కితేచాలు దీపాలు వెలగడం విసనకఱ్ఱలు వీవడం, వేడినీళ్ళు మసలడం, అన్నీ క్షణంలో అయిపోతాయి ఒకయిత్తడి పిడి నొక్కితేచాలు గుమ్మున చిమ్ముకొస్తాయి తీయనినీళ్ళు పంపులోంచి, ఎక్కడికన్నా పోదాము అనుకుంటేచాలు బొయ్యంబొయ్యమని సందడిచేస్తూ వాయువేగ మనోవేగాలతో తీసుకపోతుంది ఆ అయశ్శకటం. ఈయిరువదవ శతాబ్దపు సమస్త నాగరికపు పరికరాలతో అనుభవింపవలసిన సుఖం అనుభవిస్తున్నారు ఆయింటిలోని స్త్రీలూ, పురుషులూ, బాలురూ, బాలికలూ, నౌకర్లూ అందఱూ గూడా. ఇక ఆయింటిలోనివారు తినే పదార్థాలూ, కట్టే వస్త్రాలూ, వాడుకొనే వస్తువులూ విలువైనవేనా ? అని అడగడమెందుకు ?

అనుదిన నక్తాలుచేసీ, సోమవారోపవాసాలు చేసీ, కృత్తికా స్నానాలుచేసీ, వనసమారాధనలు చేసీ తన్ను సర్వవిధాలా సంభావించిన వారివద్ద కార్తికం అప్పుడే వీడ్కోలు పొందుతున్నది. మార్గశిరం ఎప్పుడువచ్చి జగజ్జనుల గడగడలాడింతునా అని ఉబలాట పడుతూ మంచుముసుగులోనుంచి తొంగితొంగి చూస్తున్నది. ఆతరుణంలో నాప్రియమిత్రురాలు శారద పిన్నీ ! ఒక మాటురా అని ఆదరంతో ఆహ్వానలేఖ పంపింది. మూడు నాల్గునెల లొకరినొకరము కలిసికొని హాయిమీర భాషించుకోకపోతే మాలోయేదో అవ్యక్తమగు వ్యాకులం కలుగుతుంది. అప్పు డొకరినొకర మిట్లా ఆహ్వానించుకొని కల్సుకోడం మాకుమామూలు.

వావికి మేమిద్దఱమూ తల్లి బిడ్డలము. వర్తనములో ప్రాణస్నేహితులము. వయస్సుకు నేను రెండేండ్లు పెద్ద మాశారదకంటే. కనుక నాతల్లివావి తక్కువగాకుండ నిలిచింది, మీశరీరబాంధవ్యం యెట్టిది? అని యెవరైనా ప్రశ్నిస్తే మాచుట్టరికం దూరంగనుక చుట్టుతిరిగిరావాలె. కాని మీమనోబాంధవ్యమో ; అంటే యెడంలేదు గనుక పెనవేసిపేనిన త్రాడునే మాపోలె. మఱి ఆ త్రాడు విడబఱచి వదిలిపెట్టినా మళ్ళీ రివ్వునబోయి పెనవేసుకొంటుంది. గనుక నే మాలో విభేదాలు కల్పించాలె అనుకునే వాళ్ళకు తప్పకుండా అపజయం సిద్ధించింది.

౨

మాశారద దగ్గిరనుండీ ఆహ్వానంరాగానే నేను తత్క్షణం బయలుదేరి వెళ్ళాను. శారదను చూడటానికై. నన్నుచూచి మాశారద పొంగిపోయింది. ఎదురొచ్చి స్వాగతమిచ్చింది. గాఢంగా పరిష్వంగం చేసుకున్నది. ప్రేమపురస్సరంగా తన బాహు లతను నామెడకు పెనవైచి లోనికి తోడ్కొనిపోయింది. వీధిలో సరుకులు అమ్ముకోడానికి తెచ్చినవాడు తనవద్దనున్న విచిత్ర వస్తు సముదాయమంతా ఒక్కమాటు తీసి బయటపఱచి పెట్టినట్టుగా మాశారద పిన్నివస్తే చెప్పుదామని తన హృదయపేటికలో భద్రపఱచిపెట్టుకున్న విషయసముదాయమంతా ఒక్కమాటు బయటపెట్టింది. ఆ మా సుఖమయ సంభాషణలలో పగటిపనులకు మందం యేర్పడ్డది. రాత్రులు చిక్కి సగమైనాయి. అయినా తెంపులే దా ప్రసంగములకు. చెలమ యూరినట్లూరుతునే ఉన్నవి.

3

నేను మా శారదయింటికి వెళ్ళి వారముదినాలైంది. ఆనాటి సాయంత్రపువేళ దొడ్డివైపు వసారాలో గూర్చుండి యేవేవో ముచ్చటలాడుతున్నాము. అంతలో మాశారద చిన్నకొమార్తె విజయం వచ్చి 'అమ్మా అమ్మ గొంగలిపూగే కుత్తిందే! దూద్ద పెడ్తున్నదే! ఇక్కదేనే! ఇక్కదేనే!' అని యేడుస్తూ వచ్చింది.

'అబ్బా! యీ గొంగళిపురుగులతో మహా అవస్థ వచ్చింది పిన్నీ! పిల్లలూ పెద్దలంగూడా బాడలిపోతున్నాము,' అన్నది శారద నాతో.

'మనంకొన్ని క్షుద్రమైనవని నిరసిస్తూ ఉంటాము, కాని అక్షుద్రమైనవే ఒకప్పుడు పెద్ద అశాంతికి కారణ

మవుతుంటాయి. బలవంతులచేతిలో దుర్బలులు యెట్లా చిక్కిఉన్నారో దుర్బలులచేతిలో బలవంతులూ అట్లాగే చిక్కిఉన్నారు అన్నాను నేను' నిజమేనన్నది, మాశారద.

'అయితే తెలివితక్కువ యెక్కడఉన్నదంటే అవి బాగావచ్చి కంటికి పొడుచుకున్నదాకా బలగర్వం చేత బలవంతులు వాటిని గమనించరు, మొదట నిరసించడం, ఆతర్వాత పోరాడడం, ఆపైన లొంగిపోడం ఎక్కడా బలాఢ్యులస్థితి యిదే అన్నాను నేను.'

'అవును యీసంగతి చూస్తే అట్లాగే తోస్తున్నది. లేకపోతే యీ చిన్న కీటకాలు మనల నింతగా పీడించడమేమిటి ?'

'ఇది సంఘశక్తియొక్క బలీయత. ఇవియే రెండు మూడో అయితే మీపిల్లలు కుంకుడుకాయలు చిదుక గొట్టినట్టు కొట్టకపోయినారా! కాని జంటగానున్న ఈరెండు పెద్ద మునగచెట్లు, మార్గశిర మాసపు చలికి వెఱచి కంబళినేయించి కప్పుకున్నవా అన్నట్లు ఆద్యంతమూ కంబళిపురుగులతో కప్పి వేయబడిఉన్నవి. ఇప్పుడు వీటిని నిర్మూలించడానికి సామాన్య యత్నం చాలదు. స్వల్పంఅని దేనినీ ఉపేక్షించరాదు.'

'ఇవి ఆచెట్లనే కఱచి పట్టుకొనిఉంటే యెవరూ వాటిని గమనించిఉండరు. కాని యివి గోడలకూ గొబ్బెలకు ప్రాకి, గుడ్డలకూ మంచాలకూ పట్టుకొనీ బాధించడంతోనే వచ్చింది అవస్థ, అబ్బో! గొంగళిపురుగులు పుట్టినాయని పిల్లలువచ్చి మొత్తుకుంటూ ఉంటే సముదాయించలేక యేమీలేదని దబాయిస్తానుగాని ఓయి బాబో వీటిబాధ యెంతనుకున్నావు? అవి సరాసరి వచ్చే కుట్టనక్కరలేదు. అవిప్రాకిన గుడ్డ కట్టుకుంటే చాలు, పీటమీద కూర్చుంటేచాలు, గోడను ఆనుకుంటే చాలు, పుట్టుకొస్తుంది కంపరం, దురదా, దద్దురూ, గ్రుచ్చుకున్నట్టు ఉండడం, ఏమిటో చెప్పలేను ఆబాధ, అంతవేదన కలిగిస్తాయి. నీకెప్పుడైనా మా గొంగళిపురుగుల సత్కారం కలిగింది పిన్నీ!' అనినవ్వింది మాశారద.

'ఆ, మీ ఆతిథ్యమందుకున్న వాళ్ళకు మీయింటిలో నున్న గొంగళిపురుగుల సత్కారంపొందడం తప్పని సరేగా !' అన్నాను నేను.

'మాపిల్లలను నేను అదుపులో పెట్టలేకపోయినాను. వాళ్ళనాన్నగారి కసలే చేతగాదు. ప్రైవేటు మేష్టర్ని గూడ చెవులుపట్టి ఆడిస్తారు కాని గొంగళిపురుగుల పేరు చెప్పితే చాలు. మద్దూర్ పిల్లలు అల్లరిచేస్తే ఒట్టు బహుబుద్ధిమంతు లౌతారు. కూర్చోమన్నచోట కూర్చుంటారు. నిలుచోమన్నచోట నిలుచుంటారు.'

'అయితే నీకు గొంగళిపురుగులు ఉపకారమే చేస్తున్నవే యింకా వాటిమీద కోపపడతావెందుకు? మేలు మఱచిపోరాదెప్పుడూ.'

'పొద్దు మేలు, రాత్రి ఆపసివాడికి యేగొంగళి పురుగులు ప్రాకిన చొక్కా తొడిగారో యెంతయేడ్చాడో చూచావుగాదూ.'

'అయితే యీమునగచెట్లు రెండూ కొట్టివేయించూ? అంతటితో తీరుతుంది రగడ.'

'ఎన్ని సంవత్సరాల నుంచో తమకాయలనిచ్చి మాకెంతో ఉపకారంచేస్తున్నవీచెట్లు, పిల్లలకు మునగకాయల పప్పుపులుసంటే మహాయిష్టము. ఇవి కొట్టివేస్తే అదిసున్న.'

'అవును అవ్వాకావాలె బువ్వాకావాలంటే యెట్లావస్తుంది? సృష్టిఅంతా సుఖదుఃఖ ద్వందము. వాటి కాయలకు ఆశపడితే గొంగళిపురుగుగోల సహించాలె ఆగోలకు సహింపలేకపోతే మునగకాయల ధప్పళానికి నీళ్ళు వదులుకోవాలె.'

ఈ గొంగళిపురుగులగోల పడలేక యేటా యీ చెట్లను మొదలంటా కొట్టివేయిస్తునే ఉంటాము. కాని పాపము మావల్ల యేమీ అపకారం పొందనట్టుగానే వర్షాకాలంరాగానే యీమొద్దు చిగిర్చి మళ్ళీ పెద్దపెద్ద కొమ్మలువేసి కాయలుకాస్తునే ఉంటుంది, ఇటువంటి చెట్లను మూలముట్టుగా నాశంచేయడమంటే కృతఘ్నతా కార్యమేమో అనిపిస్తున్నది. కాని ప్రతి వత్సరము ఈగొంగళి పురుగులబాధ దుర్భరంగా ఉంటున్నది. ఈయేడు మఱీ ఉమ్మరంగాఉన్నది. కనుక వీటి నీమాఱు నిర్మూలించక తప్పనట్టున్నది. కాని ఒక్క విషయం విచారంగలిగిస్తున్నది ఏమంటే! మనకు కలుగుతున్న యిబ్బంది యీచెట్లవల్లగాదు. ఈకీటక సము

దాయంవల్ల. వానివల్ల వీనిని హతమార్చవలసి వచ్చింది. ఇనుమునుగూర్చి అగ్గికి సమ్మెటపెట్టు అంటారు యిదే.

'నిజమే తప్పదు. మానమేము మంచివాళ్ళం గదా దుర్జనసాంగత్యం మమ్మేమి చేస్తుంది అనుకుంటారు చాలమంది. కాని వ్యాధినివారణకోసం పుచ్చుకున్న సారా వ్యాధినే నయంచేసి ఊరుకోదు.'

'అయితే యీచెట్లను మూలముట్టుగా నాశం చేయించమంటావా?'

'నీయిష్టము. చెట్లు నశించకుండా గొంగళి పురుగులు నశించే ఉపాయంఉంటే చూడు.'

'ఆప్రయత్నాలు చాలామార్లు విఫలమైనాయి. గొంగళిపురుగుల గొడవ వదలవలెనంటే మునగచెట్ల యెడల కృతఘ్నులం కాకతప్పదు.' -

ఈవిధంగా మాసంభాషణ జరుగుతూఉండగా అమ్మా గొంగళిపురుగు తొక్కితే కాలు దురదపెడ్తున్నది చూడవే అని ఏడుస్తు వచ్చాడు పెద్దపిల్లవాడు రాము. వాడిని వోదార్చుతూ ఉండగా వచ్చిందిరాధ కచ్చికవేసి చేతిమీద రుద్దుకుంటూ మొగం చిట్లించుకొని సణుగుతూ. అదేమిటే రుద్దుతున్నావన్నది తల్లి. అమ్మా ఈచేయి ఆగోడమీద ఆనించేటప్పటికి గొంగళిపురుగు అంటుకున్నది కాబోలు ఒకటేదురదగాఉన్నది. దీనికి కచ్చికవేసి రుద్దితే పోతుందని మన అచ్చిచెప్పితే రుద్దుతున్నానన్నది. మునగచెట్లు కొట్టివేయించి గొంగళిపురుగులను నాశంచేయిద్దామా వద్దా అనే యోచనలో ఉన్న మాశారదకు పిల్లలమొఱలు సంశయ విచ్ఛేదమొనర్చి శిక్షను ఖాయపఱచినవి.

'నాయనా, ఏడవబోకు, అమ్మా యేడవబోకు రేపు చెట్లు కొట్టించి గొంగళిపురుగులను హతమార్పిస్తాను. మీరు హాయిగా ఆడుకుందురుగాని' అని బిడ్డలను వోదార్చింది, శారద. ఆమాటవిని రేపేదో మహాపండగ అన్నంత సంతోషంపొందారు పిల్లలు.

ఒకరి మృత్యువు ఒకరికిహాయి. ఒకరిహాయి ఒకరికి మృత్యువు. ఈయిహలోకంలో కలిగే సుఖదుఃఖాలు విరుద్ధపదార్థాలుగా పైకి తోస్తున్నప్పటికి ఒక దాని నుండి ఒకదానిని విడదీయటానికి వీలుగాని యేదో అవిభాజ్యపదార్థంనుండే ఉత్పన్నమైనవి.

౪

గొంగళిపురుగులవల్ల తామూ బాధపడుతున్న వాళ్లే గనుక అమ్మగారు ఆజ్ఞయిచ్చినదే చాలునని సిద్ధమైనారు నౌకర్లందరూ గునపాలు గొడ్డళ్ళూ పుచ్చుకొని కాళ్ళకూ చేతులకు గుడ్డలుకట్టుకొని. ఆగొంగళి పుర్వులకురాబొయ్యే ఆపద తెలియదు. ఇదేమాకు కొణాచి అన్నట్టుగా రెండువృక్షాలనూ కఱచి పట్టుకొనిఉన్నవి. ఒకడు ముందుగాపోయి చెట్టుమొదటను గొడ్డలితో దబీలుమని ఒకపెట్టు వేశాడు. చెట్టు ఆపాద మస్తకం కంపించింది. గొంగళిపురుగులు మేలుకున్నవి. ప్రళయం తెలుసుకున్నవి. ప్రాణరక్షణాసక్తితో పలువైపులకూ పరుగెత్తడం ప్రారంభించినవి. ఇంతలో రెండోవాడు రెండోవైపున తామని మరోపెట్టు పెట్టాడు. చెప్పేదేమిటి? మహాప్రళయం మహాభీభత్సం అయిపోయింది. ఆగొంగళిపురుగుల క్షోభ చెప్ప శక్యంగాదు. మునగ చెట్లు మహాపెళుసు ఇద్దరూ చెరోవైపునా నిలబడి నాల్గుపెట్లు పెట్టేటప్పటికి చెట్లురెండూ నేలకొరిగి ఊరుకున్నాయి. వాటిపాటుచూస్తే మనస్సు నీరైపోయింది. వాటికి నోరులేక పోయినాయేదో చెప్పుకొని మొఱపెట్టుకున్నట్టే అనిపించింది. పాపం నవనవలాడుతుండే ఆ ఆకులూ, జంపాలూ క్షణంలో జీవన శోభను కోల్పోయి తలలువాల్చాయి. దుర్మార్గులకు ఆశ్రయమిచ్చిన సజ్జనునికిట్టే కష్టమాపాదిల్లుననే విషయాన్ని బోధిస్తున్నట్టుగా అనిపించింది ఆచెట్లనుచూస్తే. నౌకర్లు అంతటితోనైనా ఊరుకోలేదు. గునపాలు పుచ్చుకొని మొదళ్ళుగూడా త్రవ్వి పారేశారు.

కృతజ్ఞత అనేది ప్రతి ప్రాణిలోనూ ఉన్నదో యేమో! తమకు ఆశ్రయమిచ్చిన మునగచెట్ల బలవన్మరణంచూచి దుఃఖించి పగసాధించడానికి బయలు దేరినవా అన్నట్లు గొంగళిపురుగులు ఆవరణమంతా వ్యాపించి సమస్తవస్తుసముదాయమును ముట్టడించి అందటినీ మతింత పీడించడం మొదలుపెట్టినాయి. పురుగులన్నీ ఆచెట్లను మాత్రమే పట్టుకొనిఉండి యే పదిపురుగులో ప్రాకితేనే కష్టమనుకుంటున్నప్పుడు లక్షల కొలది సైన్యము ఒక్కమారుగా దాడివెడలినప్పుడు ఇంట్లో పిన్నపెద్దల స్థితి ఎట్లాఉన్నదో చెప్పవలెనా!

తమకు ఒత్తిడిలేనంతవఱకే మనుష్యులు కారుణ్య మూర్తులుగా ప్రవర్తిస్తారు. కాని యేదైనా కాస్త నొప్పితగిలిందా అంటే బయటపడుతుంది మనుష్యుల్లో ఉండే క్రౌర్యమంతా గొంగళిపురుగుల దాడివల్ల మాలో యెంత కసాయితనం దాగిఉన్నదీ బయటపడ్డది. రాళ్ళతో చితుకగొట్టేవాళ్ళు కొందఱూ, కొఱవులతో ముట్టించేవాళ్ళు కొందఱూ, చీపుర్లతో బాదేవాళ్ళు కొందఱూ చెప్పులతో త్రొక్కేవాళ్ళు కొందఱూ నానావిధాలుగా అయిపోయినాము. అవీ ఊరకోలేదు అవకాశం చిక్కినంతవఱకూ పగసాధిస్తూనే ఉన్నవి. సురక్షిత ప్రదేశాలు వెతుక్కుంటూ ప్రాణరక్షణాసక్తితో పరువులుదీస్తూనే ఉన్నవి.

అల్లరిచేసే పిల్లలు బుద్ధిమంతులైనారు ఆటలాడే పిల్లలు కదల మెదలని శాంతిప్రతిమలై పోయినారు. పిల్లలమాటేమిటి పెద్దవాళ్ళుగూడా పడుకోడం కూర్చోడం నడవడం మొదలైనపట్లుల్లో స్వేచ్ఛకోల్పోయి యేదో పక్క బెదురుతో వర్తించడం మొదలు పెట్టారు. సంఘీభావం ఉంటే ఒక చిన్నపురుగే యింత అలజడికి కారణమైనప్పుడు మానవులలోనే యిట్టి ఉత్పాతం బయలుదేరితే ప్రపంచం ఎట్లా తారుమారవుతుందో!

౨

కంబళిపురుగుల హింసావ్యాపారం జరిగి అయిదారు రోజులైంది. హతశేషమైన గొంగళిపురుగులు క్రొత్త యిరువులు చూచుకున్నాయి. ఇంట్లోవాళ్ళందరికీ గొంగళిపురుగుల భీతి తగ్గింది. పిల్లలు మళ్ళీ కొంచెం కొంచెంగా ఆటలు సాగించారు.

నేను మాశారదా దక్షిణపువైపుగదిలో యేవో మాట్లాడుతూ కూర్చున్నాము. ఒక్క రెక్కలపురుగు ఝుమ్మని ఝుంకారంచేస్తూ వచ్చింది. దాని నోటిలో విలవిల లాడుతూఉన్న ఒక కంబళిపురుగున్నది, పాపం ఈ కీటకానికి గూడా గొంగళిపురుగులమీద కసేకాబోలు అనుకున్నాము నేనూ శారదా, కాని అది దానిని చంపలేదు తిన్నగా తీసుకపోయి తాను అదివఱకే తలుపుకు అంటబెట్టి కట్టిఉంచిన మట్టిగూటిలో దానిని త్రోసింది. అట్లా యెన్నిపురుగులు అందులో భద్రపతిచిందో తెలియదు. ఈసృష్టిలోని ప్రతిజీవీ తనపనిని తాను చేసుకోడం విధి. ఆకీటకం పని అదికాబోలు. మరునాడుచూస్తే ఆగూడు మూసిఉంది కాని ఆపురుగు మాత్రం ఆగూడు చుట్టూ ఝుమ్మని తిరుగుతూ ఉన్నది. కాని ఒకమాటూ అది ఆగూటిలో తలదూర్చినట్లులేదు. ఆగొంగళిపురుగు విలవిల తన్నుకుంటూ ఉండగా తీసుకొచ్చి ఆరెక్కలపురుగు దానినాగూటిలో త్రోసి యెన్నాళ్ళయిందో బాగాజ్ఞాపకంలేదు. కాని ఆపురుగుమాత్రం నిమ్నజాతుల గూడెములచుట్టూ పాదిరీ దొరలాగా పగలల్లా ఆగూడుచుట్టూ ఝుమ్మని ఝుంకారం జేస్తు తిరుగుతూఉండడం మాత్రం కనిపిస్తూ ఉండేది.

ఒకనాడు ఉదయంవేళ పిల్లలందఱూ ఆగూటివద్ద చేరి ఉండడం చూచాము నేనూ శారదా. ఆగూడు చితక పొడుస్తున్నారేమోనని కోపపడుతూ వచ్చాము, కాని తీరా దగ్గిరకు పోయేటప్పటికి మాకు అత్యాశ్చర్యమైపోయింది. ఆకంబళిపురుగు సుందరమైన సీతాకోకచిలుకగా మారిపోయింది దాని రెక్కల సౌందర్యానికి మెచ్చి పిల్లలు దానిచుట్టూ మూగి ఆడుకుంటున్నారు. ఆపురుగును చూచి ఆశ్చర్యపడుతూ మాశారద పిన్నీ! ఆ గొంగళిపురుగు యెటువంటి సుందరమైన పురుగుగా తయారైందో, ఇదేకాబోలు భ్రమర కీటక న్యాయం అంటారు, అన్నది. అవును ఆదే ధ్యానయోగంచేత గొంగళిపురుగు రెక్కలపురుగుగా మారిపోయింది, నిమ్నజాతుల పల్లెలచుట్టు మిషనరీలు తిరిగి బోధచేస్తు ఉండటంచేత వాళ్ళు ఏమవుతున్నారో చూడటంలేదూ అన్నాను. 'అవి గొంగళిపురుగులత్తా, దగ్గిరికిపోతారేమి మీకు భయంలేదా అని మాశారద బిడ్డలను మందలిస్తే ఇవి గొంగళిపురుగులేమి? ఇంత చక్కగాఉంటే? కాదని పిల్లలు ఎదిరించారు. మనంచేస్తున్న పనే యిది రూపాంతరంచెందితే దగ్గిరకు చేరుస్తాము, ఎంతసేపటికీ పైమెఱుగే మనకు కావాలసింది. ఇందులో తమాషా యేమిటంటే ఈపురుగు గ్రుడ్లుపెట్టుతుంది. కాని అవి అన్నీ గొంగళిపురుగులే అవుతాయి అన్నాను నేను. 'అవును మళ్లా యీకర్మకాండ అంతా జరిగితే గదా వాటికీ సుందరరూపం లభ్యంకావడం' అన్నది మాశారద.

ఆరోజే విడువలేక విడువలేక వెంటాడే మాశారదను వదలిపెట్టి నేను మావూరువచ్చేశాను.

౬

ఒక్క సంవత్సరమైంది. హేమంతం గడిచింది. వసంతం వెళ్లిపోయింది. గ్రీష్మం దాటుతున్నది. తొలకరి చిందించింది. సమస్త తరులతాద్రుమాళీ నవజీవం పొంది కళకళలాడుతున్నవి. యింతలో వర్షఋతువు వచ్చి జోరువానలతో ప్రకృతిని ఓలలాడించింది. శరత్కాలంరాగానే మాయింట్లో దేవీనవరాత్రములు నడుపుతాం తప్పకరావాలిసుమా అని మాశారద ఉత్తరం వ్రాసింది. మళ్ళీ వ్రాసింది, మళ్ళీ వ్రాసింది. నాకు యింక మనస్సునిల్వలేదు. మూడునాళ్ళుండి వస్తానని మాపంతులుగారితో నమ్మబల్కి సెలవుపుచ్చుకొని వెళ్ళాను. ఇక నేమి మాయిద్దఱికి పండుగ.

నేను వెళ్ళినమరునాడు సాయంత్రము పడమటివైపు వసారాలో కూర్చుని యేమో మాట్లాడుతున్నాము నేనూ, శారదా. ఏవో పూలవాసన గుమ్మున వచ్చింది. ఎక్కడిదోయి యీసువాసన అన్నాను. అదిగో పారిజాతము. ఎట్లా విరబూచిఉన్నదో చూడు! అపూర్వుల వాసనే యిది అన్నది. సుమశోభితమైయున్న ఆపూల మొక్కను చూడగానే ముచ్చట గొల్పినందున గబగబా నేనా చెట్టువద్దకుపోయి చూస్తునుగదా దాని నిండా గొంగళిపురుగులు విడుస్తున్నవి. ఇదేమిటి శారదా! యీగొంగళిపురుగులు! గొంగళిపురుగులు పోవాలని కామా క్రిందటి వత్సరం మునగచెట్లను నిర్మూలించింది. అన్నాను. అవునుపిన్నీ! అందుకోఅకే మునగచెట్లను కొట్టివేయించాము. కాని గొంగళిపురుగులుమాత్రం నశించలేదు. చూడు యీశరత్కాలంలో సమస్త తరులతాదులు ఆకులూ జొంపాలుతోడిగి కుసుమఫల భార వినమ్రములై మనోహరంగా చూపట్టుతున్నాయి. కాని ఆమునగచెట్లు ఉండేప్రదేశం మాత్రం బావురుమంటూ వెలితిగానే ఉన్నది! అవును పాపము వాటిని కూకటివ్రేళ్ళతో పెళ్ళగించి వేయిస్తిమి! ఇక వాటిగురుతేమున్నది. ఒకప్పుడు మనుష్యులు సవరించుకోడానికి వీలుగాని అపరాధం చేస్తుంటారు. కనుకనే యుగాలుగడిచినా ఆవెలితి వెలితిగానే ఉంటుంది మనలో, అన్నది శారద విచారిస్తూ.

—కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మ.

ప్రేమభిక్ష

ఈ మృదుభావగీతికల నీ దరిలేని వియోగవీధిలో
నేమరి. శూన్యపాత్రధరియించుక బిచ్చపుపాటపాడి. నీ
ప్రేమ నవానురాగసుధ పేరగ నింపెదవంచు నెంచి తా
శాముషితాత్మనో సఖియా! సాగునె జన్మము రిక్తపాత్రతో॥

మరగినిదాఘవేణికల మాదిరిలో రసవాహినుల్సఖీ
సురిగెడు సన్నసన్నముగ శూన్యమనంబున భావపల్లవాం
కురములు మాడిపోయినవి. కూలమునందివె రిక్తకోరిక
ల్పఱచితి సైకతస్థలిగ ప్రాణసఖీ! యికనీరదింపుమా?

చల్లని మల్లికాకుసుమ సౌరభవాసిత ధౌతశయ్యలం
దల్లిన మేనుసేర్చి ప్రణయాసవసిక్త ముఖారవింద సం
ఫుల్లత నొప్పు నీమధురముగ్ధమనోహరగాత్రవల్లి రా
జిల్లగ చెంతమైమఱచి చిత్తసమాధిని సొక్కుటెన్నడో॥

—పెమ్మరాజు రాజగోపాలము, బి. ఏ.